

วิจารณ์หนังสือ

Economic Development and Policies : Case Study of Thailand

G.A. Marzouk,

Rotterdam University Press, 1972.

472 pages.

อาจจะกล่าวได้ว่า ทำรากมาจาก เกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศไทย ที่ศึกษาถึงแต่ล่าสุด ของเศรษฐกิจอย่างละเอียดมีน้อยมาก ดังนั้น หนังสือเล่มใหม่ ของนายมาร์ซูค จึงเป็นหนังสือที่ทำรายเรียนที่นำเสนอในมาก เพราะได้พยายามมองบัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างละเอียดและอาจจะกล่าวได้เลยว่า นอกจากหนังสือ Economic Change Since 1850 ของ James Ingram แล้ว หนังสือของนายมาร์ซูคเป็น หนังสือที่ควรแก่การให้ความสนใจ โดยเฉพาะนักศึกษาและบรรดาผู้ที่อยู่ในวงการเศรษฐกิจ ที่สนใจ เกี่ยวกับเรื่องเมืองไทย

ผู้แต่งหนังสือเล่มนี้ เป็นชาวอียิปต์ ซึ่งมา ทำงานทางด้านวิชัยอยู่ที่ ECAFE ในกรุงเทพฯ จึง มีโอกาสสัมภาษณ์และศึกษาเศรษฐกิจของประเทศไทย อย่างละเอียด โดยเฉพาะเกี่ยวกับสิ่งอ้างอิง บทความ หรือ ผลงานวิจัยต่างๆ ที่ทำไว้เกี่ยวกับเมืองไทยนั้น นายมาร์ซูคได้พยายามนำมารวบเคระห์ท้ออย่างละเอียด ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษา หรืออาจารย์ที่จะ ศึกษาและค้นคว้าต่อไป

การอ้างอิงของหนังสือ แบ่งออกเป็น ๑๕ บท เริ่มต้นด้วยบทนำ และความคุ้ยการศึกษาถึง บัญชาและลักษณะของประชากรในประเทศไทย ต่อ จากนั้น ไปศึกษาถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและกิจกรรม

ด้วยการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจการเกษตร สาม บทที่เหลือเป็นการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการค้าต่าง ประเทศ บัญหาเรื่องอัตราแลกเปลี่ยน บัญหาเรื่อง คุณภาพชำระเงิน นโยบายการเงินและนโยบายการ คลังและการวางแผนเศรษฐกิจ ซึ่งจะเห็นได้ว่า นาย มาร์ซูค ได้พยายามศึกษาเศรษฐกิจของประเทศไทย อย่างละเอียด เป็นที่น่าเสียหายที่นายมาร์ซูค ไม่ได้ ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องบางเรื่อง ที่ทุกๆ คนกำลังสนใจ เช่น เรื่องบทบาทของคนทั่วไปในระบบเศรษฐกิจ เช่นคนจนหรือผู้ปูน บัญหาทางสังคมที่ในระยะหลังๆ มีความสนใจมาก เป็นบัญหาทางการศึกษา บัญหา ทางด้านสาธารณสุข และบัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็น บัญหาใหม่ แต่มีความสำคัญต่อประเทศไทยมาก

เนื่องจากหนังสือเล่มนี้มีความยาวมาก การ วิจารณ์ทุกอย่างให้ละเอียดนั้นคงจะทำไม่ได้ ดังนั้น ผู้วิจารณ์จึงพยายามจะมุ่งเน้นไปในสิ่งที่ผู้วิจารณ์ได้ ศึกษาอย่างละเอียด ก่อนที่จะ ทางด้านการเกษตรและ ทางด้านอุตสาหกรรม ซึ่งก็คุ้นเคยน่วง บัญหา หนังสือ เพราะผู้แต่งได้แต่งและเรียนเรื่องไว้ดีๆ ๖ บท ด้วยกัน ส่วนบทอื่นๆ นั้น ผู้วิจารณ์จะพยายามพูดถึง อย่างกว้างๆ

ในบทที่ ๒ ซึ่งว่าด้วยประชากร นับว่าเป็น บทสำคัญหนึ่ง เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่า ประชากรในประเทศไทย จะมีความสำคัญต่อไป ผู้เขียนได้ ศึกษาถึงโครงสร้างอย่างละเอียดและได้พูดถึงการอพยพ แรงงานอย่างคร่าวๆ ซึ่งน่าจะพิจารณาให้มากกว่านี้ และในตอนท้าย นายมาร์ซูค ได้รีไห้เห็นรุกษ์พร่อง

ของนโยบายประชากรของประเทศไทย กล่าวคือ รัฐบาลให้ความสนใจในด้านการคุกคามเด็กชั้นเรียนไป นายมาร์ชูคได้กล่าวไว้ในหน้า ๖๐ ว่า

"The delay in adopting family planning amounts, in fact, to abdicate responsibility toward future generation. It will make their task more difficult and saddle them with a population not only large in number and with greater potential to produce more children, but also with lower per capita income, educational status, health conditions and training than would be the case if population growth were put under control."

ในบทที่ ๓ นายมาร์ชูค ได้พยากรณ์คึกข่าย เกี่ยวกับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยน้ำเงารายได้ประชาชาติมาศึกษาการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของ G.D.P. และยังได้ศึกษาถึงการกระจายรายได้ด้วย ในหน้า ๔๓ ของบทนี้ นายมาร์ชูค ได้ถกเถียงเกี่ยวกับเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ซึ่งในประเทศไทยได้เปลี่ยนจาก primary sector มาเป็น secondary sector และ tertiary sector โดยเชื่อว่าเป็นการเปลี่ยนทางเศรษฐกิจที่ดูดต้องกล่าวคือ เมื่อ primary sector เจริญแล้ว ระบบเศรษฐกิจจะเปลี่ยนไปยัง secondary sector ไม่ใช่ เพราะระบบ primary sector ไม่เจริญและ sectors อื่นเจริญกว่า เป็นที่น่าเสียหายที่นายมาร์ชูค มิได้มองบัญหาให้ลึกซึ้งกว่านั้น กล่าวคือ น่าจะวิเคราะห์ว่า ความจริงในประเทศไทยนั้น มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ขั้นระดับ secondary ไปเลย กล่าวคือ จาก primary ไป tertiary เดียว จากการคำนวณของผู้วิจารณ์ขณะนี้ tertiary sector (รวมเอกสารถ้าบล็อกการค้าส่ง การธนาคาร การบริหารรัฐ) มวลรวมกันแล้วมีถึง ๓๐% ของ G.D.P. ทำให้เงินเข่นนั้น นำที่นายมาร์ชูคจะได้ศึกษาให้มากขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ แล้ว มีผลเสียอะไรบ้างที่ระบบเศรษฐกิจ

ในบทที่ ๔, ๕, ๖ เป็นเรื่องของการเกษตร ซึ่งน่าจะเขียนโดยนายมาร์ชูคได้ใช้เวลาศึกษาเรื่องนี้อย่างละเอียด นายมาร์ชูคได้ศึกษาถึงการกระจายพืชผล บัญชาเรื่องการปฏิวัติเชี่ยว ขนาดของที่ดิน และการใช้เครื่องจักรในการทำงาน นายมาร์ชูคได้พูดถึงเรื่องการกระจายพืชผลโดยเฉพาะในเรื่องของข้าวโพดว่า การปลูกข้าวโพดในเมืองไทยนั้น เกิดขึ้นเพราะรากของข้าวโพดคือกว่า ทำให้ใช้ที่ดินปลูกข้าวโพดแทนซึ่งในทศวรรษของผู้เขียนเป็นข้อผิดพลาดที่ไม่น่าให้อภัยในเรื่องนี้ ในหน้า ๑๓๒ นายมาร์ชูค เชื่อว่า

"The sharp expansion of 3.2 million rais in the acreage under maize in the Central Plain where most of the land is suitable for rice, partly represent a shift into profitable crops."

ในความเห็นของผู้เขียน การกระจายพืชผลนั้น ไม่ได้ทำโดยการโยกย้ายที่ดิน มาก ซึ่งมาข้าวโพด ถ้านายมาร์ชูคเชื่อในเรื่องนี้จริงควรจะบอกหนังสือหรือการวิจัยที่นำมาอ้างอิงไว้ แต่ในหน้า ๑๓๒ ที่นายมาร์ชูคเขียนไว้นั้น เชื่อว่าโดย ฯ ปราศจากสิ่งอ้างอิง ซึ่งทำให้คุณค่าของหนังสือเล่มนี้ลดไปอย่างมากที่เดียว ผู้เขียนกล้าพูดเพราะได้อ่านการวิจัยของนายมงคล สมณะ ที่ทำไว้ที่คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้พิสูจน์แล้วว่า การที่ข้าวโพดปลูกขึ้นนั้น ส่วนมากปลูกในที่ดินใหม่ หรือที่เราเรียกว่า "frontier agriculture" มีส่วนน้อยมาก ที่นำเอามาที่ดินที่ปลูกข้าวมาปลูกข้าวโพด แรงงานต่างหากที่อาจขาดแคลนกันได้ คือ คนที่เคยปลูกข้าวแล้วอาจจะปลูกข้าวโพดแต่โดยมากในที่ดินใหม่

ในบทที่ ๖ ซึ่งยังเป็นเรื่องการเกษตรอยู่ ผู้วิจารณ์ของชมเชยนายมาร์ชูคที่นำเสนอบทความของนายอินุเกะ (Inugai) มาวิเคราะห์เพื่อวัดเรื่องการใช้เครื่องทุ่นแรง โดยสรุปว่าการใช้เครื่องทุ่นแรงนั้น อาจจะช่วยให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการซื้อให้เห็นว่าการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามานั้นอาจจำเป็น และไม่กระทบกระทั่งกับการว่างงาน

อย่างไรก็ การวิเคราะห์ในก้านการเกษตรของนายมาร์ชูคุย มีข้อบกพร่องมาก เพราะประการที่หนึ่ง น่าจะนำเอาทั่วเลขสถิติเกี่ยวกับการผลิตมาวิเคราะห์แต่ละชนิด ๆ น่าจะศึกษาดึงบทบาทของคนกลางและนโยบายรัฐบาลในเกษตร เช่น การสหกรณ์ระบบสินเชื่อการเกษตรและการตลาด ซึ่งนายมาร์ชูคุยต้องว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญ ผู้วิจารณ์พิจารณาหัวข้อที่นายมาร์ชูคุยต้องว่าเรื่องเหล่านี้ไม่สำคัญต่อประเทศไทย

เนื้อหาสามบทที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมนั้น ผู้วิจารณ์อาจจะกล่าวได้ว่า เป็นสามบทที่สำคัญมากโดยเฉพาะผู้สนใจในเรื่องอุตสาหกรรมของประเทศไทย กล่าวคือนายมาร์ชูคุยก็ได้พยายามแยกอุตสาหกรรมออกเป็นเบาและหนัก และให้พยายามซึ่งให้เห็นว่า อุตสาหกรรมเบาม้าสักัญญอยู่ แต่ก็กล่าวมีแนวโน้มจะลดความสำคัญลง อุตสาหกรรมหนักหลายชนิดมีความสำคัญขึ้นมา เช่น อุตสาหกรรมน้ำมัน อุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมอุปกรณ์ขั้นสูง เป็นทัน

ในบทที่ ๔ นายมาร์ชูคุยก็พูดถึงนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของเรา เน้นในด้านการให้สิ่งจูงใจ (incentives) มากเกินไป โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นเรื่องเสียหาย โดยเฉพาะได้ยกตัวอย่างการวิจัยของนายไกรรงค์ สุวรรณศรี มาก็ให้เห็นว่า ถ้าจะเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านแล้ว เราให้สิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจมากกว่ามาก กล่าวโดยสรุปว่า เราน้อมบัญหาการส่งเสริมอุตสาหกรรมในประเทศไทยในด้านประโยชน์ที่จะได้รับ โดยเชื่อว่า ถ้ามีคนมาลงทุนมากขึ้น ประโยชน์ที่จะได้รับจะเพิ่มขึ้น ซึ่งในความจริงแล้ว เราต้องเสียต้นทุนมากเมื่อนักลงทุนหนึ่งก็ต้อง เราได้อุตสาหกรรมที่ไม่ตอบใช้ช้าแล้วซึ่งโลกอีกด้วย ดังเวลาแล้วที่ประเทศไทยควรจะมีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ โดยซึ่งให้เห็นว่า การลงทุนในประเทศไทยนั้น สิ่งที่น่าสนใจไม่ใช่ภาษาศุลกากรหรือภาษีอื่น ๆ ที่ลอกให้ แต่เป็นเพร率为ว่า เราไม่ทรัพยากรธรรมชาติมาก และแรงงานเราก็ถูก ซึ่งนายเมียนท์ (Hla Myint) ในหนังสือเล่มใหม่ *Southeast Asia's Economy* ได้เน้นเรื่องนี้อย่างมาก

โดยสรุป หนังสือเล่มนี้ควรแก่การอ่านอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่าราคายังแพงเกินไปก็ตาม ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยก็ควรจะมีให้พอเพียง แต่เราอ่านแล้ว ควรจะพิจารณาให้ดีด้วย เพราะนายมาร์ชูคุยได้อ้างอิงหนังสือและบทความมาก ซึ่งบางอันก็ยังไม่ได้พิมพ์ในหนังสือวารสาร อย่างไรก็ ข้อดีของหนังสือเล่มนี้ก็มีมาก นอกจากที่ผู้วิจารณ์ได้เรียนไปแล้ว ก็ยังมีอีก เช่น แต่ละบทมีการทบทวนที่ต่าง ๆ ซึ่งก็เป็นประโยชน์บ้าง ถึงแม้ว่าบางที่จะไม่เกี่ยวกับเมืองไทยนัก และทว่าเลขสถิติต่าง ๆ ก็เก็บมาได้มาก และค่อนข้างสมบูรณ์ ถ้ามีเงินก็ซื้อมากไว้ ถ้าไม่มีก็ยังเข้าใจห้องสมุด อ่านแล้วก็คิดมาก ๆ เกี่ยวกับเมืองไทยก็แล้วกัน

จีระ วงศ์สุธรรมก
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Educational Growth and Planning in Developing Countries

S. Panitchapakdi

Rotterdam University Press, 1973.

178 pages.

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานสืบเนื่องจากวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของผู้เขียน กีโตร์ ศุภชัย พานิชภักดี ซึ่งจัดพิมพ์โดยสถาบันศึกษาของผู้เขียน อันได้แก่มหาวิทยาลัยรอเตอร์ดัม (Rotterdam) ประเทศเนเธอร์แลนด์ จึงนับได้ว่าผลงานนี้เป็นเกียรติประวัติของผู้เขียน และน่าจะมีส่วนร่วมภูมิใจกับผู้เขียนในฐานะที่เป็นคนไทย และได้รับเกียรติให้พิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาต่างประเทศ

หนังสือเล่มนี้มุ่งที่จะซึ่งให้เห็นว่า เทคนิคในการศึกษานี้มุ่งหารายการณ์การขยายตัวด้านการศึกษาที่ถูกต้องนั้น ควรจะศึกษาจากกลไกของอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ในตลาดการศึกษา (Educational Market) เพราะการศึกษาจากแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาความสัมพันธ์ใน

เชิงคณิตศาสตร์ของบั้จจุยต่างๆ โดยไม่มีเหตุผลสนับสนุน ย่อมไม่สามารถอธิบายเรื่องปไปให้เห็นเด่นชัดว่า มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้เท่าไรก็ตามทางเศรษฐกิจของประเทศไทยยังไง กล่าวโดยสรุปก็คือ ไม่สามารถอธิบายได้ที่เด่นชัดไปได้ว่า การขยายตัวทางการศึกษามีความเกี่ยวข้องกับระดับการพัฒนาประเทศอย่างไร

จากแนวคิดกล่าว บทที่ ๒ ของหนังสือเล่มนี้ จึงไม่มีความเกี่ยวข้องกับสาระโดยตรงของหนังสือเล่มนี้ เพราะเล่าถึงวิธีการวางแผนการศึกษาโดยใช้เทคนิคแบบต่างๆ กันที่เคยปฏิบัติมาแล้ว บทที่ ๓ เริ่มเข้าให้เห็นถึงความสำคัญของกลไกของอุปสงค์และอุปทานในภาคการศึกษา และได้เข้าให้เห็นถึงเทคนิคของการพยากรณ์แบบต่างๆ ที่ได้มีการจัดทำมาแล้ว คือ Ordinary Educational Flow Models, Educational Input-Output Model และ Markov-chain Model ซึ่งหลักของทั้งสามวิธีไม่แตกต่างกันมากนักในแต่เนื้อหา แต่แตกต่างกันในเรื่องความละเอียดรอบคอบในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบั้จจุยแต่ละตัวท่านั้น ทั้งนี้โดยสรุปอาจขอเท็จจริงว่า ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างบั้จจุยต่างๆ ในระบบการศึกษานั้น เป็นผลสืบเนื่องจากการหาคำตอบโดยกลไกของอุปสงค์และอุปทานของระบบการศึกษา โดยไม่ได้มีการเข้าให้เห็นชัดว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณการศึกษาในระดับต่างๆ เป็นผลจากบั้จจุยทางด้านอุปสงค์ หรือเป็นผลจากบั้จจุยทางด้านอุปทานมากน้อยต่างกันเพียงใด และจะໄอยไปถึงระดับการพัฒนาของประเทศไทยได้อย่างไร

บทที่ ๔ ผู้เขียนได้เสนอ Demand-Supply Model ของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยกำหนดให้อุปสงค์ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากร จำนวนนักเรียน ชั้นประถมศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อหัวและรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต (ด้วยน้ำหนัก) ส่วนอุปทานขึ้นอยู่กับจำนวนครู จำนวนนักเรียนชั้นประถม รายได้ต่อหัว และรายได้ที่คาดว่าจะได้รับ ทั้งนี้โดยให้อุปสงค์เท่ากับอุปทานในภาวะสมดุลย์ และมีรายได้ที่คาดว่าจะได้รับ เป็นบั้จจุยภายใน (Endogeneous Variable) ส่วนที่เหลือ

เป็นบั้จจุยภายนอก (Exogeneous Variables) ในข้อนี้ น่าจะมีบั้จจุยที่ในเศรษฐกิจ คือ บั้จจุย或多共线性 ระหว่างจำนวนประชากร จำนวนนักเรียนชั้นประถม ทำให้ภัยหลังผลปรากฏว่าประชากรไม่มีนัยยะสำคัญในการอธิบายปริมาณการศึกษาในระดับมัธยมมากนัก ทั้งนี้โดยไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นเพราะบั้จจุยไหน หรือความไม่มีนัยยะสำคัญของบั้จจุยนี้แท้จริงแล้ว แต่ถ้าหากมีร่วมบั้จจุยนี้เข้าไว้แล้ว สมการอุปทานจะไม่สามารถระบุชี้ให้เห็น (Identified) ได้ ซึ่งจะทำให้การศึกษาในลักษณะนี้ลacking ความหมายลงไป ดังนั้น การใส่บั้จจุยนี้ลงในสมการอุปสงค์ จึงอาจจะเพียงแค่เพื่อเหตุผลนักเป็นได้ นอกจากนั้นบั้จจุยอื่นๆ ที่ปรากฏอยู่ในสมการอุปสงค์ และสมการอุปทานนั้น วิจัยมีลักษณะแตกต่างอย่างเด่นชัดแน่นอน ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะที่แท้จริงของภาคการศึกษานักได้ อย่างไรก็ตามในการศึกษานี้ ผู้เขียนได้เลือกใช้ Reduced Form มาใช้ในการศึกษา แทนที่จะเลือกเอา Structural Equations เพื่อเลี้ยงบั้จจุยหากการใช้บั้จจุยรายได้ในอนาคต ซึ่งไม่สามารถหาตัวเลขมาประกอบการศึกษาได้ ส่วนการศึกษาความสัมพันธ์นั้นได้ศึกษาจากอัตราความเรียนรู้โดยโภของแต่ละบั้จจุย ซึ่งเป็นการซ่อมแซมคณิตศาสตร์ทางด้านเศรษฐกิจ และยังเป็นการที่จะแสดงความสัมพันธ์ของบั้จจุยแต่ละตัวในรูปค่าของความสัมภัย ได้ด้วย แท้สิ่งที่ผู้เขียนมิได้เข้าให้เห็นชัด ก็คือ ภัยหลัง เมื่อผู้เขียนนำอาบบั้จจุยที่เรียกว่าความสามารถในการขยายการศึกษา (Educating Capacity) มาใส่ไว้ใน Reduced Form ก็ไม่ได้ระบุให้แน่ชัดว่า บั้จจุยนี้ควรอยู่ในสมการอุปสงค์หรือสมการอุปทานใน Structural Form (ซึ่งแท้ที่จริง บั้จจุยนี้จะเป็นบั้จจุยที่อธิบายการขยายตัวของ การศึกษา ซึ่งเป็น Dependent Variable ใน Reduced Form มากกว่า) ดังนั้นการนำตัวแปรค่านี้เข้ามาใส่ไว้ใน Reduced Form ถอยๆ โดยไม่มีการอธิบายใน Structural Form จึงถูกใจขาด น้ำหนัก และการใช้ค่าของบั้จจุยนี้ในลักษณะตัวเลข สัมพัทธ์ (Relative Number) ซึ่งต่างกับอัตราการเริ่ม

เดบิโต (Rate of Growth) กับค่าของบัญชีอื่นๆ ทำให้มีคิ (dimension) ของบัญชีทั้งห้า 가지จะไม่สอดคล้องกับบัญชีทั้งห้า ได้

อย่างไรก็ตาม ในบทที่ ๔ และบทที่ ๖ ผู้เขียนได้อธิบายวิธีการและผลลัพธ์ในทางสถิติอย่างละเอียดรอบคอบ เท่าที่ทั้งหมดทั้งหมดจะอ่านง่ายให้ได้โดยที่หนังสือประเกตเดียวกันส่วนใหญ่ไม่ได้พยายามอธิบายในเรื่องนี้แล้วเช่นกัน (โดยมากมักทั้งข้อสันนิษฐานว่า ผู้อ่านรู้เรื่องแล้ว หรือไม่มีความสำคัญมากนัก ที่จะนำมาเสนออย่างละเอียดเช่นนี้) นอกจากนี้ ในการวิเคราะห์เพื่อที่จะให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นอีก ผู้เขียนได้นำเอาวิธีการวิเคราะห์แบบ Factor and Discriminant Analysis มาช่วยในการรวมเอาบัญชียังก่อนหน้านี้ จากบัญชีทางเศรษฐกิจเข้ามาประกอบการพิจารณาในแบบจำลองอีกด้วย

ผลจากการศึกษานี้ ได้ช่วยพิสูจน์ข้อสมมุติฐานบางอย่างว่าเป็นจริง ถึงแม้ว่าผลจากการวิเคราะห์บางอย่างมีลักษณะไม่ค่อยคล้องของกันนัก (ซึ่งเป็นลักษณะโดยทั่วไปของการวิเคราะห์ในเชิงสถิติ) โดยทั่วไปแล้วพบว่า การเพิ่มขึ้นของครุฑนึงเปอร์เซ็นต์ จะทำให้นักเรียนเพิ่มขึ้นเพียง ๐.๓ ถึง ๐.๖% เท่านั้น และในหลายกรณี การเพิ่มขึ้นของครุฑนึงได้เป็นบัญชีสำคัญบัญชีเดียว ในการขยายจำนวนของนักเรียนทั้งที่แบบจำลองแบบเดิมได้เคยอธิบายไว้ และผลจากการศึกษานี้เข่นกัน พบร่วมกันเพิ่มจำนวนเพียงใด เปอร์เซ็นต์การเพิ่มของนักเรียนก็จะยังคงเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดเพียงนั้น ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นการเพิ่มขึ้นของคุณภาพการศึกษา (ความเห็นของผู้วิจารณ์เอง) หรือการลดลงของประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นของครุฑ์ต่อคนที่เพิ่มขึ้น

จากการศึกษาเบรี่ยนระหว่าง อัฟริกา อาเซีย รวมทั้งลาตินอเมริกา ซึ่งโดยเฉลี่ย มีลักษณะความเจริญทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันตามลำดับนั้น ผลปรากฏว่า ผลของการเพิ่มครุฑ์ในอัตราหนึ่งเปอร์เซ็นต์ ปรากฏว่า อัตราการเพิ่มของนักเรียน เป็น

๐.๓๐, ๐.๔๖ และ ๐.๖๑% ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในจำนวนและประสิทธิภาพของครุฑ์ในแต่ละทวีป ตามลำดับความเจริญของแต่ละทวีป สำหรับกรณีของอัฟริกานั้น ผู้เขียนได้อธิบายว่า เกิดจาก การใช้ครุฑ์ชาวท่ามกลางเป็นจำนวนมาก และการกระจายของจำนวนนักเรียนแผ่ขยายออกไปกว้างทำให้ครุฑ์สอนนักเรียนไม่ได้มาก ส่วนบัญชาของอาเซีย และลาตินอเมริกานั้น เป็นเรื่องของการขาดแคลนครุฑ์เนื่องจากความต้องการการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในสองทวีปนี้สูงกว่าตามลำดับ ในการศึกษาเบรี่ยน เที่ยวนในทวีปเดียวกันในระยะเวลาที่ต่างกัน ผลปรากฏว่า อัตราส่วนการเพิ่มของนักเรียนมีแนวโน้มที่จะลดลงตามการคาดหมาย ยกเว้นในเอเชีย ซึ่งกุจลักษณะ ให้ไว้ บัญชาการขาดแคลนครุฑ์ในระดับมัธยมศึกษาได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น สำหรับบัญชาชั้นอนุมัธยมศึกษานั้น การขาดแคลนครุฑ์มีบัญชาหนึ่งคนกันทุกแห่ง แต่ในลาตินอเมริกาดูจะมีบัญชาหนึ่งคนกันอยกว่าที่อื่น ๆ

บัญชีที่อธิบายได้คือรองลงมา ก็อ จำนวนนักเรียนประจำมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นบัญชีภายใต้ของระบบการศึกษา แต่บัญชีนี้อธิบายได้คือเฉพาะ อัฟริกา เพราเวีย ความต้องการการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากความกดดันจากจำนวนผู้ศึกษาในระดับประถมศึกษาที่มีปริมาณมากโดยเบรี่ยนเที่ยวน แต่ในทวีปอื่น ๆ บัญชีนี้ในเรื่องผลตอบแทนกุจลักษณะ ความต้องการการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาได้คือกว่าบัญชีจำนวนนักเรียนประจำมัธยมศึกษาจึงไม่แสดงให้เห็นนัยยะสำคัญ ส่วนบัญชีอื่น ๆ ที่ระบุมาล้วนแต่แสดงว่า ประชากร หรือรายได้ไม่มีความสำคัญมากนัก โดยสรุปแล้ว จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาจึงกำหนดโดยบัญชีทางค้านอุปทาน มากกว่าบัญชีทางค้านอุปสงค์ ผลจากการศึกษาดังกล่าว ทำให้ได้ผลที่ออกมานั้น สุดท้ายไม่แตกต่างไปจากผลการศึกษาแบบ Educational Flow Model มากนัก แต่ทวีชีการแยกแยะในการวิเคราะห์ศึกษาแบบนี้ ทำให้มองเห็นบัญชาและเข้าใจได้ลึกกว่า ในขั้นสุดท้ายได้ทำการวิเคราะห์ โดยอา

ความคลาสสิกส่วนของการพยากรณ์ (Residual) จากทั่วไป Cross – Section มาเป็นเครื่องชี้ให้เห็นชัดว่า ในแท้จริง ประเทศใดมีการขยายตัวในด้านธุรกิจศึกษาดีหรือเลวกว่าอัตราเฉลี่ยเพียงใด ซึ่งจะทำให้เห็นผลของการดำเนินนโยบายของแต่ละประเทศเด่นชัดยิ่งขึ้น

โดยสรุป ในการแนะนำสื่อในลักษณะรวมรักเช่นนี้ ย่อมมีความขาดตกบกพร่องอยู่บ้างในส่วนเนื้อหาและความเข้าใจของผู้เสนอแนะ อย่างไรก็ การเสนอแนะในลักษณะดังกล่าว อาจจะเป็นประโยชน์บ้าง ไม่มากก็น้อย แก่ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกันนี้ที่จะศึกษาในรายละเอียดจากหนังสือเล่มนี้โดยตรงภายหลัง ถึงแม้ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้จะใช้วิธีการวิเคราะห์ในเชิงคณิตศาสตร์ค่อนข้างจะละเอียด และวิธีการก็มิได้ลึกซึ้งมากไปนัก ผู้อ่านที่มีพื้นความรู้ในการตรวจสอบค่าสถิติและคณิตศาสตร์พอสมควรก็น่าที่จะศึกษาได้โดยคลอก

อภิษัย พันธุเสน
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Trends in Thailand

Ed. by M. Rajaratnam and Lim So Jean.

Singapore : Institute of Southeast Asian Studies,
1973. 144 pp. \$ 10.00 (95 บาท)

ภายหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ดูจะเห็นชัดเจนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นบัญชาเศรษฐกิจการเมืองหรือสังคม น่ายกย่อง ๗ มากนายนี้ถูกเก็บสะสมเอาไว้ในรอบกวาระห้าปี ผ่านมา กำลังประทุอกมา หลายเรื่องที่เบื้องยอดอกมาได้ แสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดและไม่เข้าใจถึงแก่นของบัญชาที่ผ่านมา (ซึ่งอาจจะมิใช่ด้วยความเบา บัญชา หากแต่เพราเจ้าบัญชาเกินไป) บัญชาสังคมไทยในอดีต จึงเป็นหัวข้อการสนทนาถูกเดิยงที่เยร์ค อร่อยมากสำหรับบัญชาชนไทย ซึ่ง สลักช์ ติรากษ์ ก่อตัวไว้ในเรื่อง “The Role of The Intellectuals”

ว่าบัญชาชนเป็นผู้รับผิดชอบต่ออนาคตของสังคมไทย อย่างมาก ทั้งในด้านการวิพากษ์วิจารณ์ และการเสริมสร้างคุณค่าที่ก่อสังคม พร้อมกับแบ่งแยกบัญชาชนไทยออกไป ๒ กลุ่ม คือ พวก “Royal Traditionalists” หรือ “Conservatives” กับพวก “Social Technicians” หรือ “Progressives” ซึ่งได้แก่อาจารย์ ข้าราชการ หัวไนมี เป็นต้น (หน้า ๕๒) ซึ่งเป็นการแบ่งแยกตามลักษณะของความคิดและบทบาทที่สังคมไทยทั่วไปยอมรับ ดังนั้น พวก “หัวรุนแรง” หรือผู้ที่ไม่มีทำแผนที่แน่นหนาที่อันเห็นได้ชัด จึงไม่อยู่ในขอบข่ายนี้ แต่มิได้หมายความว่าไม่มีพวากชอยู่ เมื่อหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ ในม. ๗ ก็มีผู้เคยวิเคราะห์บัญชาชนไทยสมัยนั้น ซึ่งเรียกว่า “วิชากร” (คือผู้ขายวิชาความรู้) ว่าแบ่งเป็น ๒ พวก พวกแรกเป็นพวกขวา (Autocrat) ซึ่งยึดถือลัทธิท้าเว็นใหญ่ (Individualism) กับพวกซ้าย (Democrat) ซึ่งยึดถือผลประโยชน์ประชาชนเป็นใหญ่ (นสพ. ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๘ ชั้นวาระ ๒๕๖๘) ช่วงเวลา ๔๐ ปี ก็คงพิสูจน์ให้เห็นอะไร ๆ ไปมากแล้วแม้ในบ้ำบันนี้ก็ตาม ถ้าให้ rationale ไปรือเบิกดูข้อเรียนเก่า ๆ ของบัญชาชนรุ่นใหม่ๆ เบรียบที่ยกันข้อเรียนหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ก็คงเห็นความแตกต่างทางบัญชาความคิดอย่างน้อยที่เดียว

บัญชาสำคัญเรื่องต่อไป คือ บัญชาชนกลุ่มน้อยซึ่งว่าไปแล้ว ก็เป็นเรื่องธรรมชาติสมัยที่มีอยู่ทุกประเทศ แต่ก่อนเมื่อยังไม่มีการกำหนดเขตแดน ว่า ตรงนั้นเป็นประเทศโน้น ประเทศนั้น ผู้คนห้องถื่นนั้น ๆ ก็อยู่อาศัยกันทั่วไป ตามที่วัดชีวิตระการท่ามหากินจะกำหนดชักนำไป แต่เมื่อมีประชากรมากขึ้น รูปแบบการท่ามหากินก็เปลี่ยนไป จนในที่สุด มีรัฐชาติเกิดขึ้น ก็มีการกำหนดกว่า ใครเป็นพลเมืองของรัฐนั้น ๆ เพื่อความสะดวกในการปกครอง และความคุ้มครองพยา护 ผู้คนส่วนหนึ่งสามารถประทุก จึงถูกทำให้เป็นชนกลุ่มน้อยไป หรือมีชื่อนั้น กลุ่มคนที่อยู่หรือถูกภาคต้อนจากที่อื่น ก็ต้องถูกไล่บ้าน

คนกลุ่มน้อยไป ในกรณีหลังนี้ ได้แก่ คนจีนในเมืองไทย ซึ่ง บุญสันต์ บุณยะกานต์ เขียนไว้ใน “The Changing Status and Future Role of the Chinese in Thailand” โดยเสนอแนวคิดที่มีผู้ศึกษาเอาไว้สองแนว แนวแรกเชื่อว่า คนจีนไม่ใช่คนต่างด้าวอีกต่อไป แต่ ค่าย ๆ ผสมกลมกลืนเป็นคนไทยไปหมดแล้ว (หน้า ๔๙) อีกแนวหนึ่งเชื่อว่าคนจีนยังเป็นคนต่างด้าวและมีสองบุคลิก (double identity) และสรุปว่า เป็นพวกรอยู่นอกสังคม เป็นพวกรไม่มีรัชชันในสังคมไทย (pariah class) กับยังคงเป็นเครื่องมือให้พวกรักการเมือง และ ข้าราชการ กอบโภยผลประโยชน์ (หน้า ๖๐) ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนจีนเป็นพิเศษ คือเนื่องจาก การครอบครองธุรกิจการค้าไว้มากที่สุด ชนชั้นเมือง กับว่า คนจีนผูกขาดการค้าขายเอาไว้แท่นชาติ เคียง ความจริงแล้ว ถ้ามีโอกาส คนพวกรนักที่ต้องการ เป็นชุมชน เป็นข้าราชการ มีหน้ามีตาเหมือนกัน มี คนเคยพูดไว้ว่าการที่อยู่ในยุโรปตั้งแต่สมัยกลางก็ถือ พูดขาดการค้า ก็เนื่องจากคนพวกรนักถูกกีดกันจาก ทางการเมืองให้ประกอบอาชีพอื่น และครอบครองเป็น เจ้าของที่ดินไม่ได้ พวกรเข้าใจว่าต้องประกอบอาชีพที่ผู้คนรังเกียจ เช่น การค้าและการให้กู้เงิน เป็นทัน

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนให้ความเห็นว่า ถ้า หากสังคมไทยจะพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ให้ได้ ตามแผน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลงพื้นฐาน ของ “อาชีพค้าขายจากคนจีนมาสู่คนไทย เพื่อจะได้ สร้างชนชั้นกลาง (ไทย) ให้มากขึ้น” (หน้า ๘๙) ข้อ เสนอนี้ จะมีผลในทางปฏิบัติยากง่ายอย่างไร ก็ขึ้นอยู่ กับสมมติฐานว่า เราเชื่อในแนวคิดแบบไหนในสอง แบบที่กล่าวมาแล้ว

แนวโน้มที่สำคัญที่มา คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัสดุ วัสดุรับ แสดงถึงสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่ ผ่านมา และกำลังจะเป็นไป เมื่อตนกับที่ทางราชการ เกษียและลงมาแล้วบ่อย ๆ จนไม่รู้สึกว่า อีกที่ผ่านมา กับอนาคต จะมีอะไรแตกต่างกัน ในขณะที่นักเศรษฐศาสตร์ทั่วโลก กำลังสงสัยถึงทฤษฎีเก่า ๆ โดยเฉพาะ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยที่พัฒนานั้นเรา เองยังคงคลานตัวมุ่งอยู่กับความคิดเหล่านี้อยู่ ไม่ว่าจะในเรื่องของการวางแผนเบื้าหมาย การพัฒนาใน แบบ “ลำดับชั้นของการพัฒนาเศรษฐกิจ” ที่ประเทศไทย เกษียกรรมจะต้องทุ่มทุนสร้างโครงสร้างใหม่ ที่จะ อำนวยที่่การทะยานขึ้น (Take-off) ทางเศรษฐกิจ ประสบการณ์ในอดีต เริ่มพิสูจน์ให้เห็นว่า รูปแบบ ดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จในเอเชียโดย ยกเว้น ญี่ปุ่น โดยหน้าของโลกเมืองนี้ ๒๕๑๖ มีลักษณะเด่น คั่งคือไปนี้ คือ มีจำนวนประชากรหึ่งหมื่นล้านคน ๓.๙ ร้อยล้าน อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ ญี่ปุ่น รัฐเรีย ญี่ปุ่น ๓๐% ประชากรกลุ่มนี้เฉลี่ยแล้วมีรายได้ปีละ ๓,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ (๖๐,๐๐๐ บาท) หรือกวันละ ๑๖๕ บาท บริโภคทรัพยากรของโลกถึง ๙๒% ใน ขณะเดียวกัน ประชากรโลกที่เหลือ ๗๐% มีรายได้ คั้งรายได้วันละ ๑๖ บาท กับบริโภคทรัพยากรที่ เหลือ ๕% กับเศษเหลือใช้จากประเทศไทยแล้ว ทั้งนั้น (Bangkok World, December 28, 1973) สภาพการณ์ที่เข่นนี้จะไม่มีทางหลีกเลี่ยงเป็นอื่นได้เลย ทราบเท่าที่ประเทศไทยยังคงกันทุรังจะพัฒนา เศรษฐกิจในแบบเดิม ตัวการเน้นอุตสาหกรรมเป็น หลัก ข้อสรุปของผู้เขียนที่ว่า เศรษฐกิจไทยต้องไปจะ ท้องพึงทั่วเอลงให้มากขึ้นนั้นเป็นหัวใจของความก้าว หน้าทางเศรษฐกิจไทย ซึ่งถ้าหากเรายอมรับว่า เศรษฐ กิจในอดีตที่ผ่านมา ไม่สามารถพึ่งตัวเองได้ ก็ย่อม หมายความว่า ในอนาคตเราจะต้องเปลี่ยนแปลงโครง สร้างและความเชื่อเดิมพื้นฐานกันใหม่หลายข้อที่เกี่ยว กับ การแก้ไขน้ำหน้าความเคือกร้อนในระยะยาว ไม่

ประเด็นที่มา แทนที่ ตามริบ บุคลิกเรื่อง “Questions of Stability and Security in Thailand” โดย สรุปให้เห็นลักษณะเด่นของการเมืองและสังคมไทย ว่า ยังคงโครงสร้างเดิม ที่ไร้ประสิทธิภาพ แม้ภายหลัง การปฏิวัติทั่วเอลงเมื่อเดือน พฤษภาคม ๒๕๑๙ แล้ว โครงสร้างของอำนาจ แสดงให้เห็นถึงความแทรก แย่งในกลุ่มนักการเมืองทหารระดับผู้นำ ในขณะเดียวกัน การแก้ไขน้ำหน้าความเคือกร้อนในระยะยาว ไม่

อาจกระทำได้ เมื่อจากโครงสร้างระบบข้าราชการ
และระบบอุปถัมภ์ ที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหัวใจ
จะบิดเบือน การปฏิบัติและนโยบายออกไปจากแผน^๑
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอันสวยงาม นั่นจึงมัน สังคม^๒
ไทยเริ่มเปลี่ยนไปจากลักษณะ เอกพันธ์ (Homogeneous)
กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เริ่มปรากฏให้เห็นมากขึ้น กลุ่ม
นักธุรกิจเริ่มใช้อิทธิพลเข้าเปลี่ยนกระบวนการตัดสิน
ใจของรัฐบาล ซึ่งผูกพันอยู่กับระบบอุปถัมภ์เดิม และ^๓
ในที่สุด นั่นคือทางการในและภายนอกจะนับให้การซัก^๔
แย้งต่างๆ เกิดขึ้น จนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ข้อนี้สังเกตเห็นว่ากับกลุ่มผลประโยชน์ ที่
หลายคนกล่าวว่า ไม่ค่อยมีในเมืองไทยจริงทำให้การท่อ
ร่องทางการเมืองไม่มี เป็นโอกาสให้มีการผูกขาด
อำนาจและอิทธิพลในกลุ่มข้าราชการและนักการเมือง
เป็นส่วนใหญ่ และเป็นเหตุหนึ่งของความล้าหลังทาง
การเมืองไทยนี้ ความจริงแล้วกลุ่มผลประโยชน์นี้ขึ้น
ทั้งแต่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ ในคราว
เช่น สมาคมกรรมการกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีการหยุดงาน จนผู้
จัดการชาวเบลเยียมท้องบินกลับไป และมุก្តราชกุมาร
เบลเยียม ซึ่งถือหุ้นใหญ่ท้องบินเข้ามาเจรจา ถึงยุค
กันได้ กรรมการเรือจ้างทั้งพระนครชุมนุมประท้วงที่
สนามหลวง และท่อมา จัดตั้งเป็นสมาคมขึ้น มีสมาชิก
เกือบ ๑,๐๐๐ คน เป็นต้น กล่าวให้ว่าตลอดเวลา ๔๙
ปีมาแล้ว กลุ่มผลประโยชน์พยายามที่จะมีบทบาททาง
ทางการเมือง แต่ก็ประสบความล้มเหลวโดยตลอด
นี้อย่างไร ไม่ใช่ว่า เราไม่มีกลุ่มผลประโยชน์ แต่อยู่ที่ว่า
ทำไม่จริงมิได้ ก็คงบนนี้อาจจะอยู่ที่ว่า สังคมไทยให้
ความสำคัญแก่เสถียรภาพของรัฐบาลและชนชั้นสูง
มากเกินไปประกอบกับมีสายใยของระบบอุปถัมภ์ที่
หนาแน่นมาก จนไม่อาจมองลงไปถึงประโยชน์ของ
มวลราษฎรทั่วไปได้ ในขณะเดียวกัน สังคมก็ไม่บีด
ตายแท้ยิ่งให้มีการเคลื่อนไหวได้มาพอสมควรในระ
ดับหนึ่ง คันธนน์การคุกคาม “ผู้นำ” กลุ่มนี้ ทั้งๆ ที่
ในระบบและ “วัสดุกรองน้ำร้าย” จึงประสบความ
สำเร็จ พ้อใจหยกซึ่งมีให้กลุ่มผลประโยชน์นี้ออกระบบ

คำเนินไปได้อย่างอิสระและมีประสีทึบกิาง บัญชา
บั้งจุบันและอนาคต ก็ทำอย่างไร ถึงจะให้วรูปบาล
และชนชั้นสูงยอมรับว่า การเมืองล้มเหลวโดยชน์ แทก
ต่างกันมาก ๆ นั่นเป็นการเสริมสร้างเสียงรากเหง้าและ
ความมั่นคงของสังคม มิใช่ในทางตรงกันข้าม

ประดิ่นสุดท้าย คือ บัญหาระหว่างประเทศไทย
ณ ณัต คอมมันต์ กล่าวไว้ว่าในเรื่อง “Thailand in the
Midst of Changes” โดยใช้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง
รูปของเมืองระหว่างประเทศไทย จากสองคราเมื่อก่อน มา
ถึงการเจรจากับไทยกรุง ซึ่งสมาร์ชูเมอริกาประสนความ
สำเร็จอย่างยิ่งในการเจรจา กับ สาธารณรัฐประชาชน
จีน ในเรื่องนี้ ผู้เขียนกล่าวว่า ทางกระทรวงต่าง
ประเทศได้ภาคคะแนนไว้ล่วงหน้า และได้เตรียมข้อมูลูกทุก
จากรัฐบาลโดย ไปเจรจากิตติท่องกับจีนก่อน แต่ดูกฎปฏิเสธ
ซึ่งถ้ารัฐบาลไทยทำตามคำแนะนำนำของกระทรวง
การต่างประเทศแล้ว ประเทศไทยจะมีฐานะเด็กกว่าที่
เป็นในบัญญัตนี้แน่ (หน้า ๔๙) จากนั้นผู้เขียนก็คัด
พ้อต่อว่าสมาร์ชูฯ ที่ไม่บอกให้มิตรประเทศไทยรู้ล่วงหน้า
เลย ก่อนนั้นไปบักกิ้ง

ผู้เชี่ยنكกล่าวว่า อุปสรรคการเบิกสมัพนธ-
ในครึ่งบันจีน ก็อ ทั้นก็ชื่อรัฐบาลไทยที่มองเจ็นเป็น
ศัตรูและเป็นผู้สนับสนุนขบวนการก่อการร้ายในเมือง
ไทย ในเรื่องนี้ เจ็นก็แตลงว่าเป็นนโยบายของเจ็นที่จะ
สนับสนุนขบวนการปลดแอก ที่ไม่ได้รับความเห็น
รวมจากรัฐบาลประเทศไทย ฯ

เนื่องจากผู้เขียนเองเป็นถึงรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาในขณะนั้น ความเห็นดังกล่าว
จึงควรแก่การรับฟังอย่างยิ่ง แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีข้อ^๑
สงสัยอีกหลายประการ เช่นเรื่องการพิคตอกรักันเจ้น ด้า
หากรัฐบาลไทยสมัยนั้น อนุญาตให้มีการเจรจา กับฝ่าย
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา แน่ใจหรือว่า เราจะ^๒
สามารถพิคตอกรักัน “รู้เรื่อง” ในขณะที่ความสัมพันธ์
ทางทหารกับสหราชอาณาจักรกำลังดำเนินถึงจุดสุดยอด
จนกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาเอง แทนไม่รู้เลยว่า มีการ

ขั้กซึ่งสูนทพในเมืองไทย (คุ “ผู้สื่อข่าวประจำอยชิง กัน” “วิจารณ์ บัญหาหัวเราะต่างค้าวในประเทศไทย” สังคมศาสตร์ปริทัศน์ พฤหัสภาค ม.๔๖) และถ้าหาก คุณจากการให้สัมภาษณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ท่องเที่ยวและวัฒนธรรมในประเทศไทยแล้ว ก็ไม่มีใครรู้เห็นเมื่อนอกนั้น ว่า ทักษะที่มีของเจนเป็นเหมือนคัตตุนน์ เป็นของผู้นำ รัฐบาลฝ่ายทหาร หรือของกระทรวงท่องเที่ยวและวัฒนธรรมด้วย เช่น คำสัมภาษณ์ในนิตยสาร ฉบับสิงหาคม ๒๕๖๑ รัฐมนตรีท่องเที่ยวและวัฒนธรรม คือ ดร. ณัตต์ คอมนันต์ ชี้แจง ถึง นโยบายของรัฐบาลโดยที่มีต่อสาธารณะรัฐประชาน ชนเจนในบัญชีบันและอนาคตว่า ““ประเทศไทยพร้อมที่จะศูนย์รวมตัวกับประเทศไทยอีกครั้ง ที่ต้องการเป็นมิตรกับประเทศไทย นโยบายที่ว่านี้ได้รับทุกประเทศโดยไม่มีข้อยก เว้น.... แต่เป็นที่น่าเสียใจที่พุทธิการณ์ที่ปรากฏอยู่ ในบัญชีบันนี้ยังมีการกระทำบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งส่อให้เห็นว่า รัฐบาลเจนที่บังคับ ยังมีที่ทำที่ไม่เป็นมิตรต่อประเทศไทย เช่น การสนับสนุนการแทรกซึม ก่อการ และบ่อนทำลายที่ฝ่ายนั้นเรียกว่า ขบวนปลดแอก ซึ่งโดยแท้จริงแล้ว ก็ไม่แทรกต่างจากความเข้ามารั่ว แซงในกิจกรรมภายในของประเทศไทย ดังนั้น จึงถือว่า การปฏิบัติต่อประเทศไทยของฝ่ายนั้น ยังไม่มีลักษณะเป็นมิตร สัมพันธ์ในครัวเรือนด้วยความสุขดังที่ยังเกิดขึ้นได้อย่าง...”

สมมติว่าเราสามารถผ่านบัญชีบันนี้ไปได้ แก่จะแน่ใจได้อีกว่า บัญชาผู้ก่อการร้ายและการแทรกซึ่งจะหมดไป ในเมืองพื้นฐานของบัญชีบันนี้ ในทางการเมืองระหว่างประเทศไทย ผู้พันธ์อย่างใกล้ชิดกับเวียดนามเห็นด้วย ความหวังที่ว่าจะใช้ชินไปบีบเวียดนาม เหนือนั้นคุณจะเป็นเรื่องเดือนลอดมากกว่า จึงเป็นที่น่าเสียหายอย่างยิ่ง ที่ผู้เชื่อนไม่ได้พูดถึงบัญชาความสัมพันธ์กับประเทศไทยเพื่อบ้านเล็ก ๆ แต่มีความหมายอย่างมากต่อความสงบ และความมั่นคงของไทยในอนาคตอันใกล้นี้ไว้ด้วย

ธนาศ อภิกรณ์สุวรรณ
สังคมศาสตร์ปริทัศน์

สันติประชาธิรัตน์

ปัจจัย อังกฤษรัตน์

สำนักพิมพ์เคล็ดไทย ๒๕๖๑

๐๗๘ หน้า ๙๙ บาท

ความจริงหนังสือรวมบทความที่เคยพิมพ์ในที่ต่างๆ มาแล้วเด่นนี้ มีบทความเกี่ยวกับสันติประชาธิรัตน์อยู่เพียง ๒-๓ ชั้น ในภาคการเมือง แต่เรื่องอาจจะมองเห็นการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับสันติประชาธิรัตน์ของ ดร. ปัจจัย อังกฤษรัตน์ได้อยู่โดยทั่วไป ไม่ว่าในภาคประสบการณ์หรือภาคการศึกษา ในภาคประสบการณ์ที่เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวนั้น ทำให้เราพอจะเห็นได้ว่า สิ่งแวดล้อมและการศึกษาอบรมที่ ดร. ปัจจัย ได้รับมาทั้งหมดในวัยเด็ก โดยเฉพาะจากแม่ คงจะได้มีส่วนทำให้ ดร. ปัจจัย เป็นคนนิยมความเป็นธรรม และสันติวิธีอยู่ไม่น้อย ดร. ปัจจัย มีชีวิตวัยเยาว์ที่ไม่ยากลำบากงานเกินไป และคุณจะได้สัง่ต่างๆ ที่ประดูกามาได้ด้วยความสามารถส่วนตัวและความอุตสาหะ โดยไม่มีอุปสรรคใหญ่ใดอยู่ในร้อยสิ่งอย่างเดียว ซึ่งคงเป็นธรรมชาติ ดร. ปัจจัย เดินทางมายังเป็นคนมองโลกในแง่ดีอยู่มากในวัยหนุ่ม ดร. ปัจจัย มีความรู้ความสนใจทางการเมือง ค่อนข้างน้อย แม้แต่เมื่อได้ไปเรียนต่อที่อังกฤษแล้ว ก็ยังน่าจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่จะอธิบายได้ว่า ทำไม ดร. ปัจจัย จึงมีความสำนักทางการเมืองอยู่ในขั้นนี้ และมีโลกทัศน์ที่ต่อการเมืองในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบค่อยเป็นค่อยไป ทั้งอาจได้มาโดยสันติประชาธิรัตน์เป็นหลัก มากกว่าที่จะมองการเมืองในแง่การต่อสู้ของกลุ่มพลประโภชน์ ประสบการณ์ตอนเป็นเสรีไทยคุณไม่เข้าให้ ดร. ปัจจัย มีความคืบหน้าทางการเมืองมากนัก เพราะไทยคงเอาทัวร์อคติความเคย ขณะที่ประเทศไทยข้างเคียงต่างก็ได้บันทึกเรื่องที่เจ็บปวดจากการต่อสู้กับประเทศไทยนานนิคม หลังจากเรียนจบแล้ว ดร. ปัจจัย ได้ทำงานราชกิจารมานาคคลอต และคุณไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองมากไปกว่า ในฐานะของพลเมืองที่ไม่นอนหลับทันสิทธิเท่านั้น การที่ ดร. ปัจจัย สามารถทำงานราชการได้รับความสำเร็จมากลุ่ม โดยไม่มีการ

เมืองเข้าไปขัดขวาง คงจะยังเป็นการสนับสนุนให้ คร.ป่วย มั่นใจกับโภคทันในแต่พี่ที่ว่า เรายาเปลี่ยน แปลงสังคมได้ด้วยสันติวิธีมากขึ้น

ผู้วิจารณ์ไม่ได้ทราบผลงานของ คร.ป่วย อย่างละเอียดนัก แต่คิดว่า nave อาจจะได้อ่านอย่างไม่เกิน ความจริงกว่า คร.ป่วย คงเพิ่งมาทราบหนังสืออุปสรรค ที่มาจากการเมืองมากขึ้น ก็ในระยะ ๒-๓ ปีหลัง เมื่อ คร.ป่วย เริ่มพบว่าความสำเร็จในการพัฒนา เศรษฐกิจที่แท้เป็นความสำเร็จของคนรวยกู้มันอย แต่สังคมโดยส่วนรวมกลับยังเสื่อมทราม เพราะความ ฉ้อฉลของชนชั้นผู้ปักธง และในที่สุดการเมืองซึ่ง คร.ป่วย พยายามอยู่ห่างนั้นก็ได้เข้ามามีส่วนงาน คร.ป่วย จนไม่อาจรู้สึกเป็นสุขอยู่ในเมืองไทยต่อไปได้ ด้วย เหตุนี้เอง อดนายนาายเข้า ที่เป็นงานที่แสดงให้เห็นถึง ความที่นักวิชาการเมืองมากที่สุดของ คร.ป่วย จึงได้ เกิดขึ้น ตามมาคือบันทึก ประชารัฐโดยสันติวิธี และ ข้อเขียนอื่น ๆ ที่กล่าวถึงบัญหาทางการเมืองมากขึ้น แทนที่จะเป็นเพียงบัญหาทางเศรษฐกิจ การศึกษา หนึ่งอย่างเดียว

อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก คร.ป่วย มีพื้นฐาน ความคิดเป็นนักปฏิรูปแบบอยู่ในเบื้องต้นนี้ กันนั้น แม้จะได้ หันมาสนใจบัญหาทางการเมือง แต่ก็ยังเน้นแนวทาง สันติวิธี (ตามความเชื่อที่คงได้รับอิทธิพลมาจากพวาก เพศนิยมในโลกตะวันตกด้วย) เช่นเดียวกับเวลา พิจารณาบัญหาเศรษฐกิจและการศึกษา แนวทางเกี่ยวกับ การสร้างสันติประชารัฐเท่าที่ คร.ป่วย เสนอมา ถ้าจะพิจารณา กันในแง่ความเป็นไปได้ จะเห็นได้ว่า คร.ป่วย ยังไม่สามารถหาเหตุผลมาสนับสนุนให้อย่าง เพียงพอว่า แนวทางดังกล่าวจะประสมความสำเร็จได้ อย่างไร เพียงแค่เรียกร้องให้พวากเราช่วยกันคิดช่วยกัน อ่าน ทำเท่าที่ทำได้ และอุดหนัน แนวทางของ คร.ป่วย ถูกจัดทำเป็นไปได้ ก็ทราบเท่าที่เรายังมี รัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งโดยไม่ขาดตอนเท่านั้น แต่ ให้รับประทานได้ว่า หากรัฐบาลที่ประชาชน เลือกมาดำเนินนโยบายที่ผลประโยชน์ของกลุ่มนี้ที่มี

อำนาจ กลุ่มนี้จะไม่ทางโถ่นั่มรัฐบาลด้วยวิธี สองกรรมของรัฐ เสีย และมองในอีกฝ่ายหนึ่งให้รับ ประทานได้ว่า การมีรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งทุกสิ่ง จะสามารถยังความพอใจให้กับสมาชิกส่วนใหญ่ของ สังคมและนำสันติประชารัฐมาได้ ในเมืองการที่สู้ ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ยังมีอยู่อย่างเข้มข้น โดยที่ชน กลุ่มน้อยผู้มีอำนาจมากกว่าจะไม่ได้ผลลัพธ์ของการเอา เปรียบลงแต่อย่างใด

แม้กระนั้นก็ต้องแนวทางที่ คร.ป่วย เสนอมา ก็คงเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลง ในระยะยาวอยู่บ้าง ในฝ่ายที่ว่าจะเป็นการช่วยกันปลูก ให้ประชาชนที่ยังไม่คืบหน้า ได้ทราบหนังสือที่เรียกว่า ที่เป็นสิ่งที่ควรพิทักษ์รักษาไว้มากขึ้น เพื่อที่เข้าจะได้ช่วย กันคิดถึงหนทางให้ได้มาซึ่งสังคมที่ยั่งยืน และความสันติในโอกาสต่อไป

ในหนังสือเล่มนี้ยังมีบทความเกี่ยวกับการ ศึกษา และคำว่าอัลยังานศพคนรู้จักของ คร.ป่วย อีก กว่า แม้จะไม่ใช่บทความที่เด่นของรัตน์ แต่ก็ช่วยให้ เราได้เห็นถึงหนังสือของ คร.ป่วย ชัดขึ้น รวมทั้งยัง พลอยได้รู้จักบุคคลที่นำเสนอในงาน เซ่น พลคำรุจ เอกอคุล อคุลเกรชารัต พ.ธีแลร์ เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ก็มีภาคผนวกเป็นบทความที่มีผู้เขียนเกี่ยวกับชีวิตส่วน ทัวของ คร.ป่วย 陪同ท้าย

กล่าวโดยสรุปแล้ว หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือ รวมบทความที่มีเนื้อหาสาระและสำนวนชวนอ่านเล่น หนึ่ง แม้ว่าความเห็น คร.ป่วย จะเป็นสิ่งที่สำคัญกว่า งานเขียน และทำให้งานดังกล่าวเด่นกว่างานของ นักเขียนอื่นอยู่บ้าง แต่ตัวจะกล่าวให้คุ้มธรรมแล้ว งาน เขียนของ คร.ป่วย ก็มีคุณค่าในตัวเองอยู่มากที่เดียว สำหรับประเทศไทยที่คนเขียนหนังสือไม่ค่อยมีคุณภาพ และคนมีคุณภาพไม่ค่อยเขียนหนังสือหรือเขียนไม่ค่อย ได้คืออย่างบ้านเรา

วิทยากร เชียงกุล

สังคրามความคิด

วารินทร์ วงศ์ท้าวญเชาว์

สำนักพิมพ์พจเมพ ๒๕๐๖

๑๓๕ หน้า ๘ นาท

ถ้าหากวัดดูประสิทธิ์ของการเขียน หนังสือเล่มนี้ ก็คือการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ว่า นักคิดทางเศรษฐศาสตร์ มีวิธีอย่างไร มีแนวความคิดอย่างไร และแนวความคิดทั้งกล่าวยังไงให้หรือไม่ยังไง ตามคำน้ำของสำนักพิมพ์แล้ว หนังสือเล่มนี้ ประสบความสำเร็จเพียงครึ่งเดือนนั้นเอง ส่วนที่ผู้อ่านจะได้รับประโยชน์อย่างแท้จริงจากหนังสือเล่มนี้ ก็คือ ชีวประวัติ ของนักคิดทางเศรษฐศาสตร์ การยกตัวอย่าง เปรียบ เปรียกการกระทำและความคิดบางอย่างของนักคิด เหล่านั้น ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของไทยในรอบหลายปีที่ผ่านมาอย่าง เช่นเดิม ถึงออกถึงใจ ถ้อยคำและภาษาที่ใช้อย่างรักกัน แทรกอรามณ์ขึ้น (แม้ในบางครั้งจะผ่องผางเกินไป) ตลอดจนบทกดอนที่ยกประกอบข้อเขียน ทำให้ หนังสือน่าอ่าน และน่าคิดตามมากขึ้น

ในเบื้องของแนวความคิดที่สำคัญของนักคิด ทางเศรษฐศาสตร์ ที่ผู้เขียนเรียบเรียงนั้นมีคือคิดใน สาระสำคัญแต่ประการใด แต่ที่วิถูกอยู่ก็คือ ผู้อ่านอาจ จะเพลิดเพลินไปกับการอุปมา อุปมัยของผู้เขียน จนไม่ ทราบแน่ชัดว่า อะไรคือแนวความคิดที่สำคัญของนัก คิดแต่ละคน ยกเว้นในการตีของมัลตัส บอร์นี้ อย่าง แล้วข้อน เจ้าทุ่นกระป่อง ซึ่งผู้อ่านสามารถถอดความ คิดหลักของสามคนนี้ได้ง่าย เนื่องมาจากความคุ้นเคย (ในกรณีของมัลตัส) และการที่ขอเขียนมีความยาวพอ สมควร ซึ่งเป็นโอกาสให้ผู้เขียนได้เขียนขยายความได้ มากพอที่ผู้อ่านจะจับใจความได้ (เช่นในกรณีของ บอร์นนี้ อย่างแล้วและข้อน)

ข้อที่น่าเสียดาย และอาจจะเป็นข้อกังขาของ ผู้อ่านจำนวนมาก ก็คือ การอ้างถึงแนวความคิด และ ชื่อของบุคคลอื่น ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อ

แนวความคิดของนักคิดในหนังสือนี้ มีอยู่มาก แท้ผู้ เขียนไม่ค่อยได้ให้ความแจ่มแจ้งแก่ผู้อ่านว่า บุคคล เหล่านี้มีความสำคัญอย่างไร ความคิดของเขามาเป็น อย่างไรบ้าง ซึ่งข้อนี้ผู้เขียนอาจจะแจ้งว่า หากการ ขยายความต่อไปอาจทำให้หนังสือมีความยาว และมี ความยากเกินกว่าชาวบ้านจะอ่านและทำความเข้าใจได้ ซึ่งเป็นข้อyang ที่ขอบคุณด้วยเหตุผล แท้การกล่าวอ้างขึ้น มาเจ้ายามีมีการขยายความก็มีส่วนสร้างความไม่เข้าใจ และความไม่รู้แก่ผู้อ่านมากพอเช่นกัน ซึ่งในกรณี เข่นนี้ ผู้เขียนอาจจะเลี่ยงคือ โดยการอ้างถึงแนวความคิดหรือบุคคลอื่นให้น้อยลงแต่ให้รักษาไว้ ด้วย ที่มีข้อเขียนเกี่ยวกับนักคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ต่อไป และหากผู้เขียนยังคงรักษาการเขียนแบบเดิมไว้ ควรมี การปรุงแก้ไขและการขยายความมากขึ้น แม้หนังสือ จะมีความยาวมากกว่าเดิม แต่จะเป็นประโยชน์นันท์แก่ ผู้อ่าน

ชูศรี มนต์พุกนย์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๕๐

สุชน ตันติภด

สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

๒๕๖๖

๑๓๕ หน้า ๘ นาท

แท้เดิมมานักศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ รวมทั้ง อาจารย์ที่สอนในสาขาวิชานี้ มีได้ให้ความสนใจต่อการ เมืองไทย หรือประวัติศาสตร์การเมืองไทยมากนัก ดังนั้น ก่อนหน้านี้เราจึงขาดทุนค่าหัวที่น่าเชื่อถือ เกี่ยวกับการเมืองไทย ข้อเขียนต่างๆ เกี่ยวกับการเมือง ไทยในสมัยก่อน โภคุณไทยส่วนใหญ่เป็นลักษณะเป็น การเขียนแบบสารคดี มีได้มีการค้นคว้ามากพอ เมื่อ อ่านแล้วก็ไม่ทำให้เกิดความแน่ใจว่าได้ข้อมูลที่ถูก ต้องมากน้อยเพียงไร แท้อย่างไรก็ตาม ในระยะไม่กี่ปี นานอาจารย์และนักศึกษาไทย ได้มีความที่นักวิจัยกับ

เรื่องการเมืองและประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น มีการศึกษาค้นคว้า เฉพาะกรณีที่มีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น มีการวิเคราะห์ที่รرمัคระหว่างเพิ่มขึ้น หนังสือรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๘๐ ของนายสุธิน พันธกุล จัดได้ว่าเป็นหนังสือประวัติศาสตร์ทางการเมืองของไทยที่ได้มากรฐานเล่มหนึ่ง ซึ่งจะให้ประโยชน์ต่อความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองไทยได้ไม่ม้อยที่เดียว

รัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๘๐ พรรคนาและวิเคราะห์ถึงจากหนึ่งของการเมืองไทย นั่นคือการยึดอำนาจคืนของฝ่ายทหาร (บก) หลังจากที่หมกอำนาจลงเมื่อยุ่ปุ่นสถาปนาเป็นฝ่ายประชัย ในสังคมโลกครั้งที่ ๒ เพื่อช่วยเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับ รัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๘๐ ผู้เขียนได้เริ่มต้นด้วยการท้าความถึง การคลิกลายของเหตุการณ์ทางการเมืองทั้งแท้หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๕๗๔ (บทที่ ๑) เนื้อหาที่แท้จริงของหนังสือเริ่มจากบทที่ ๒ ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึงสาเหตุที่นำไปสู่การเกิดรัฐประหาร ๙ ประการคือ (๑) ความเคียดร้อนของประชาชน อันเนื่องมาจากการขาดแคลนช้าวนริโภค (๒) บัญชาภาวะเศรษฐกิจเสื่อมโทรมภายหลังสงคราม (๓) การบริหารของรัฐบาลหย่อนสมรรถภาพ (๔) บัญชาความไม่สงบ เรียนร้อย (๕) กรณีรัชกาลที่ ๙ สรรรคต (๖) การเบิกอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจรัฐบาลโดยพระประศาธบัตร (๗) ความไม่พอใจของกลุ่มทหารบก บทที่มาถูกกล่าวถึงเหตุการณ์ก่อนหน้ารัฐประหาร ได้มีข่าวลือหนาหัวว่ามีผู้วางแผนทำรัฐประหาร แต่ทางฝ่ายรัฐบาลกลับไม่เชื่อ เพราะคิดว่า ตำรวจนายทหารเรือและทหารบกอยู่ฝ่ายตน บทที่ ๔ กล่าวถึงการกระทำการรัฐประหาร ซึ่งเกิดจากความร่วมกันของผู้บุกคิดก่อการ ๔ กลุ่มด้วยกัน แล้วจึงมาเจริญ ยอมแพ้ แบลก มาเป็น symbol ในภาษาไทย ใน ๒ บทสุดท้าย กล่าวถึง เหตุการณ์หลังรัฐประหารและวิจารณ์รัฐประหารตามลำดับ

ข้อคิดของหนังสือเล่มนี้มีอยู่หลายประการด้วยกัน เนื่องจากเป็นวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการรวบรวมข้อมูลที่

สำคัญและเกี่ยวข้องกับการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๘๐ เอาไว้มากจนนับได้ว่าเป็นหนังสือที่จะเป็นประโยชน์อย่างมากในแง่ของประวัติศาสตร์การเมืองไทย

หากจะวิจารณ์กันในลักษณะที่ critical แล้ว อาจกล่าวได้ว่า หนังสือเล่มนี้ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง คุณค่าของหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์มากกว่าความรู้ในทางรัฐศาสตร์โดยตรง ทั้งนี้ เพราะว่าถึงแม้หนังสือเล่มนี้จะเพียงพรองไปด้วยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ แต่ยังอยู่ในเชิงวิเคราะห์ที่เป็นของคนเอง แม้ว่าในบทสุดท้ายจะเป็นบทที่ว่าด้วยการวิเคราะห์รัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๘๐ ถ้าหาก แต่ผู้เขียนแบบไม่ทำอะไรไร้เกินไปก็ว่าการอ้างอิงการวิเคราะห์ของ David A. Wilson Frank C. Darling และ Donald E. Nuechterlein ในบทที่ ๒ ซึ่งว่าด้วย สาเหตุการเกิดรัฐประหาร ผู้เขียนได้พูดแนะนำถึงสาเหตุประการ ที่สามารถมองเห็นได้ชัด ที่นำไปสู่การรัฐประหาร แต่ไม่ได้วิเคราะห์ว่า สาเหตุใดมีความสำคัญมากน้อยกว่า กันเพียงไร คุณค่าในทางรัฐศาสตร์ของบทนี้จะเพิ่มขึ้น หากผู้เขียนจะนำเอาอุดมภูมิทางค้านพัฒนาการทางการเมืองและการปกครองระบบของชาชิปไทยมาช่วยในการวิเคราะห์ด้วย เช่น อาจสร้างเป็น generalization ขึ้นว่า การรัฐประหารครั้งนี้คือการท่อสู้ยังชิงอำนาจ การการเมืองของคณะของบริค คณะของจอมพลแปลง นั่นเอง ความพยายามในการนำเสนอการทางการเมืองและการปกครองของชาชิปไทยเข้ามาใช้โดยคณะของบริค ท้องลัมเหลวลง โดยที่วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย มีไก้มีลักษณะเป็น participant political culture ทำให้ระดับความสามารถในการร่วม supports (การมีค่านิยมรัฐศาสตร์ ส.ส. ข้าราชการที่มีประสิทธิภาพ ฯลฯ) ของรัฐบาลอยู่ในระดับท่า เมื่อมี demands (บัญชาเรื่องข้าว ความไม่สงบ รัชกาลที่ ๙ สรรคต ฯลฯ) เข้ามากกินไปจนรัฐบาลไม่สามารถอยู่ (สร้างความพอใจ) demands เหล่านี้ได้ทัน ยังผลทำให้เกิด tensions ขึ้นในระบบอย่างรุนแรง ทำให้ supports ที่เดิมมีอยู่น้อยแล้วซึ่งกลับน้อยลงไปอีก คณะของจอมพล

แบบที่จังหวัดโขการสอยู่แล้วจึงเข้ามาแทรกแซงด้วยการทำรัฐประหาร

นอกจากนั้นในบทที่๔ ซึ่งว่าด้วยการกระทำรัฐประหาร ผู้เขียนเพียงแต่เสนอข้อถุกเท่านั้น ผู้เขียนน่าจะวิเคราะห์ด้วยว่า ความสำเร็จของรัฐประหารมิได้เป็นเพราะว่าผู้ถูกก่อการมีการวางแผนที่รัดกุมหรือมีความเข้มแข็ง แต่เป็นเพราะว่าผู้ยังรัฐบาลไม่คิดสูญมากกว่า ทำไม่ถึงเป็นเช่นนั้น

กระบวนการเมื่อพิจารณาในด้านต่างๆโดยที่ด้านแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อหนังสือเล่มนี้เป็นเพียงวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรีของผู้เขียน ผู้เขียนสมควรได้รับการชูเชียร์เป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้หนังสือเล่มนี้จะว่าด้วยช่วงหนึ่งของประวัติศาสตร์การเมืองไทยก็ตาม แต่ก็น่าอ่านมากในบัญชีนั้น ทั้งนี้ เพราะเหตุการณ์ก่อนรัฐประหาร ๒๕๘๐ มีลักษณะร่วมบางประการที่คล้ายกับเหตุการณ์ในสมัยบัญชีนั้น กล่าวก็อีกน้ำหนึ่งที่ผู้ยกหารหมกอ่านจากทางการเมืองลง แต่บัญชีนั้น ประเทคโนโลย่าจ้ำต้องเพรียบกับวิกฤตการณ์ทั่วไป ในลักษณะที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งแรกนั้น ถึงนั้นหนังสือเล่มนี้อาจช่วยให้นักเรียนสำหรับการทางทางน่องกันมิได้ประวัติศาสตร์เดินชาวยอกรได้

ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บนเส้นทางการเมืองไทย: โฉมหน้าใหม่ของการศึกษาไทย

รายงานการประชุมทางวิชาการครั้งที่ ๔ กรมสามัญศึกษา

เอกสารที่๔ ผลิต (บรรยายการ)

โรงที่๔ พิมพ์ ๒๕๐๖ ๑๔๘หน้า

การท่องว่าท่องงานและวิพากษ์วิจารณ์อย่างอิงออลถึงระบบการศึกษาไทยในรอบสองสามช่วงนี้ที่ผ่านมา ยังผลให้ผู้ที่ก็ตามสนใจการจัดการศึกษาใน

เมืองไทยโดยทั่วไปมองเห็นอนาคตของการศึกษาไทยในสภาพที่มีความว้าวุ่น และต่างก็เห็นจะสันหวังในอนาคตที่จะได้เห็นการศึกษาของชาติ ในลักษณะที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องเหมาะสมสมกับพื้นที่ทางวัฒนธรรมและสภาพของสังคมไทย เนื้อร่างและรูปแบบของระบบการศึกษาที่พึงประสงค์ตามที่กล่าวดังนั้น มีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามทัศนะและภูมิประเทศของแต่ละคน กระนั้นก็คือ การประทุมทางความคิดในเรื่องการจัดการศึกษาระหว่างกลุ่มนัดด้วยวิธีเป็นประกายการณ์ที่ส่งให้เห็นถึงจุดเด่นของความคื้นหานักทางด้านความสำนึกทางการศึกษาอย่างแท้จริง แม้ข้อคิดเห็นจะบังเกิดผลเป็นที่ประจักษ์ชัดในช่วงนี้ แต่ความพยายามทั้งหลายเหล่านี้อาจจะเป็นหลักประกันให้ความหวังที่จะประสบกับความสำเร็จยังมีอยู่แน่นอน

ความพยายามที่ออกจะกล้าหาญราญรัชชของกรมสามัญศึกษาในการจัดให้มีการประชุมทางวิชาการในลักษณะ “ระดมบัญญาก” เพื่อแสวงหาจุดเด่นใหม่ของการศึกษาไทยครั้งนี้ ควรได้รับคำชี้เชียร์เป็นอย่างยิ่ง ถึงที่ส่งให้เห็นถึงความพยายามอย่างสำคัญของกรมสามัญศึกษาในครั้งนี้ อุ่นใจการคัดเลือกทั่วบุคคลเข้าร่วมแสดงทัศนะในที่ประชุม การกำหนดเวลาพระคริสตุธรรมดี นายราชวิภาวดี ภารวิไล และนายนิโคลัส เบนเนท เข้าร่วมประชุมและเป็นผู้บรรยายนั้น เพย์ให้เห็นถึงแนวโน้มด้านทัศนะของกรมสามัญศึกษา (หรืออย่างน้อยก็ของคณะกรรมการประชุมคราวนี้) ที่มีก่อเป็นอย่างมาก และรูปแบบของระบบการศึกษาไทยในอนาคตพอประมาณ หากความเข้าใจอันนี้ไม่ได้ความจริงอย่างสันเชิงแล้วไหร่ ก็เห็นจะเป็นที่เป็นใจได้ว่า “วังจันทร์เกย์ม” ยังคงจะไม่กลับสภาพเป็น “มิวเซียม” ถังที่หล่อตนวิถี

ทัศนะของผู้เข้าร่วมประชุมที่มีก่อเป็นอย่างมาก และรูปแบบของการศึกษาไทยในอนาคตนั้นน่าสนใจ โดยเฉพาะทัศนะของ นายราชวิภาวดี ภารวิไล ของนายนิโคลัส เบนเนท และของพระคริสตุธรรมดี ที่เห็น

ว่า การศึกษาไม่ควรมุ่งพัฒนาความจริงทางด้านวัฒนธรรมที่เป็นใหม่ แต่ที่เป็นที่ปฏิบัติกันมาทั้งในอดีตและปัจจุบัน แต่ความมุ่งพัฒนาคุณภาพของชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ให้ดีขึ้น ทั้งในแง่ของความสงบสุข อิสรภาพ บัญญາและคุณธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งความเต็มเบี่ยมแห่งความเป็นมนุษย์ (ผู้เรียน) เห็นว่า ด้วยความเข้าใจถึงสาระของการศึกษาในแนวโน้มที่เปลี่ยนไป จึงจะช่วยให้เราสามารถที่ฝ่าวงล้อมอาณาจักรทางบัญญากของชนทั่วโลกที่ครอบงำนานา民族ทั่วโลกไปได้อย่างแท้จริง ที่แล้วมาความเข้าใจในสาระของการศึกษาของเราระหว่างด้วยความเข้าใจในสาระของการศึกษาของชาติเรา ดูกับคนที่คิดความเชื่อและค่านิยมแบบวัฒนธรรมของฝ่ายโภคภัย หากเราเชื่อว่าความแตกต่าง คือความคุณภาพของชนชาติที่ต่าง ๆ มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับระบบการศึกษาของประเทศไทยนั้น ๆ จริงแล้ว ใช้ร คุณภาพของคนไทยในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของระบบการศึกษาไทยในรอบศตวรรษที่แล้วมา ก็พ้องกับเรื่องอย่างข้อแจ้งแล้วว่า neo-colonialism ได้ขยายราชอาณาจักรนี้เพียงไก่ในสังคมไทย การวางแผนเบ้าหมายทางการศึกษาตามแนวใหม่ที่มุ่ง “จัดการศึกษาเพื่อชีวิตร และการศึกษาเพื่อการศึกษา” เป็นการสอนกล้องสัมพันธ์กับภาวะความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง อิสรภาพแท้ของมนุษย์ไม่อาจมีขึ้นได้ หากมนุษย์ไม่มีความเข้าใจสาระของชีวิตร และการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความสุขอย่างฉบับด้วยเจตนาที่น่าเชื่อถือ

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่ง ที่ได้จากการประชุมครั้งนี้ คือ รูปแบบของการจัดระบบการศึกษาในลักษณะที่จะช่วยให้มวลชนทั้งในชนบทและในเมือง มีความเสมอภาคกันเพื่อลดความเหลื่อมล้ำที่สูงแห่งฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ด้วยการยอมรับเบ้าหมายของ การศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ให้ดีขึ้น เป็นหลักในการจัดระบบการศึกษาในประเทศไทยแล้ว การจัดระบบการศึกษาที่มากกว่าหนึ่งระบบ (ไม่ว่าจะดีหรือไม่ดี)

สร้างความแน่วความคิดของนายนิโคลัส เบนเนเกอร์ ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสื่อม化 แต่เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่จะช่วยเหลือเกื้อหนุนให้กระบวนการทางการจัดการศึกษา บรรลุถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์ได้ การยึดถือของการจัดระบบการศึกษาระบบที่มุ่งพัฒนาค้านวัฒนธรรม ให้ความสุขประชากรเนื้อหอม ดังที่ทำกันมาในอดีตและกำลังนี้มักเข้มข้นทำกันอยู่ในบ้านบ้าน นอกจากไม่ช่วยให้บรรลุถึงเป้าหมายทางการศึกษาใหม่ที่ปรารถนาแล้ว ยังเป็นการลดลั่นลงไปในทุ่มเทของกิจลศณะและทัพทางชนิดที่ไม่มีทางสักพันธุ์การอันหนาแน่น เพื่อสัมผัสกับอิสรภาพแท้ของมนุษย์ได้เลย เราจึงมีความใจเย็นพอที่จะละเลยแนวความคิดใหม่เหล่านี้อย่างสันเชิง กันและหรือ ในเมืองพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เราเขียนอยู่กับการเกษตรกรรม และในขณะนี้ยังไม่มีแนวโน้มที่จะเป็นหลักประกันให้เห็นพอเป็นที่อุ่นใจได้ว่า ในอนาคตเมืองไทยจะกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมได้อย่างไรนโยบายการจัดการศึกษาที่มุ่งผลิตกำลังคน (manpower) เพื่อสนองตอบท่อความต้องการของสังคมแบบอุตสาหกรรม หรือการจัดระบบการศึกษาที่สร้างสภาพจนนี้ ให้ทวยรายรู้เรียนประหนึ่งว่า การได้บันไดการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นนั้น ย่อมดีได้ว่าเป็นการเดินทางพลาดอย่างฉกรรจ์ น่าจะถึงเวลาแล้ว กระมัง ที่น นโยบายจัดการศึกษาในลักษณะนี้ ควรได้รับการพิจารณาบททวนกันเสียใหม่อย่างสุจิตใจและจริงจัง การกล้าท้าที่สินใจของผู้รับผิดชอบค้านการจัดการศึกษาในแบบนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยขัดมิจฉาชีวศึกษา (miseducation) เท่านั้นยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการสักดิษากิจกรรมด้วยกัน

ประเด็นสำคัญอีกหนึ่งที่ควรพูดถึง คือ โฉมหน้าใหม่ของการบริหารการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับประเทศและมัธยมศึกษา ดูเหมือนจะเป็นที่ยอมรับกันในบรรดาผู้บริหารการศึกษาที่มีความจริงใจโดยทั่วไปแล้วว่า ระบบการบริหารการศึกษาของไทยนั้น ผู้พัฒนาอย่างเห็นควรแก้ไขกับการบริหารแบบคักคินา ความคล่องตัวทางค้านการบริหาร

มีน้อย เพราะคิดขัดกับระบบและโครงสร้างที่ล้าสมัย
ภายใต้ระบบการบริหารแบบนี้ ยังผลให้ความคิดใหม่
ที่มีประโยชน์อย่างมาก แต่ท้าทายหรือ “ด้านเส้น”
แบบแผนเก่าๆ ต้องบันบัดดินท่องไปอย่างน่าเสียดาย
แม้แต่ในการประชุมครัวเรือน ที่มีผู้แสดงความวิตกกัน
ออกมาก (ซึ่งจะโดยจงใจ หรือไม่ก็ตาม) ว่าระบบการ
บริหารของเรานั้น “เจ้านาย” ยังคงครองความสำคัญ
อันดับต้นขององค์ประกอบ ที่จะนำมาริบารณาถึง
ความเป็นไปได้ (Possibility) ว่ามีอย่างไรเพียงใด ที่
จะนำเอาความคิดต่างๆ ไปเป็นแนวทางปฏิบัติ แต่เราจะ
ทุ่มความหวังทั้งหมดไว้กับ “เจ้านาย” ให้อย่างไรกัน
เด้อ ในเมื่อหลักฐานเป็นที่ประจักษ์ชัดอยู่แล้วว่า ทั้ง
แท้ก็ท่านถึงบ้ำบุน ซึ่งจะด้วยเกราะห์กรรมของบ้าน
เมืองหรืออย่างไรก็เหลือรู้ รวม “เจ้านาย” ที่ทรงภูมิ
ปัญญาและคุณธรรมจำนวนน้อย จนนับถ้วนด้วยน้ำ
มือพิมพ์ข้างเคียง

โครงสร้างค้านการจัดการบริหารทางการ
ศึกษา แบบกระจายอำนาจความรับผิดชอบก้านจักการ
ศึกษาไปสู่ท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างเร่งด่วน
แท้ทั้งนี้จักท้องเร้าใจว่าการกระจายอำนาจความรับผิด
ชอบก้านการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่น หมายถึง การให้
แต่ละท้องถิ่นมีอำนาจและอิสระในการดำเนินการจัด
การศึกษาอย่างแท้จริง มิใช่เป็นไปในลักษณะปลอมๆ
ดังที่กระทำการอยู่ในขณะนี้ การกระจายอำนาจความรับ
ผิดชอบทางการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่นนี้ ในระยะแรก
เริ่มนบางท้องถิ่นอาจจะต้องพึ่งพาจัดการ กำลังเงิน
และกำลังความคิดจากส่วนกลางอยู่บ้าง แต่การให้
ความช่วยเหลือของส่วนกลาง จักต้องไม่ถึงอยู่บันทึ้น
ฐานของความทุริท หรือมีลักษณะเคลื่อนแคลลงเพื่อ^{เพื่อ}
หวังผลประโยชน์ที่ด้านนอกเหนือจากการศึกษา
ความหวาดวิตกกของบุคคลหลายฝ่ายเวียงคุณภาพของ
การศึกษา เมื่อถูกอยู่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่น
ย่อมจะคลื่นลายลงไปได้มาก หากได้มีการพิจารณาถึง
“คุณภาพ” ของการศึกษาที่เรากำลังได้รับอยู่ใน
บ้ำบุนนี้ อย่างลึกซึ้งจริงๆ เราแน่ใจและพ่อใจกับ

คุณภาพของการศึกษาที่กำลังเป็นอยู่ในบ้ำบุนจริงๆ
หรือ

มีประเด็นอื่นๆ ที่น่าสนใจ และน่าจะได้
สนทนากอกเตียงกันต่ออีกมากในหนังสือเล่มนี้ ความ
คิดของผู้ร่วมประชุมหลายคน เป็นการจุดไฟแห่งความ
ท่องเนื่องแก่ผู้ที่ໄດ้ใจทางค้านการศึกษาเป็นอย่างดี ขอ
ท่านผู้อ่านเลือกเสือตามอัธยาศัยเดิม น่าเสียดายก็
ทรงท่านนั้นสือเล่มนี้กรมสามัญศึกษามิได้มีจุดมุ่งหมาย
พิมพ์จ้าหน่าย ทั้งนี้ความคิดใหม่ๆ ทางการศึกษา
ควรจะได้ถ่ายทอดสู่มวลชนให้มากกว่านี้

ด้วยวิชาการที่จะบ่นถึงข้อบกพร่องของหนังสือ
เล่มที่พิมพ์ครั้งแรกนี้สักอย่างหนึ่งคงได้แก่การขาด
ความกวนขันในเรื่องของการพิสูจน์อักษร หนังสือเล่มนี้
มีกัวพิมพ์ผิดและทกหล่นอยู่มากแห่ง (เมื่อเปรียบ
เทียบกับหนังสือรายงานการประชุมของกรมสามัญ
ศึกษาที่เคยพิมพ์อย่างมีคุณภาพมาก่อน) นอกจากนี้
การตัดต่อคำอภิปรายของผู้เข้าร่วมประชุมมาตีพิมพ์
โดย “ถือเอาเอกสารของสาธารณะเป็นหลักของการยืนยัน
ความคิดไว้ด้วยกัน” ดังที่สาระนี้ยกรบรรณาดินน์
มีอยู่หลายตอนที่ก่อให้เกิดความงุนงง และฉงนสนใจ
เท่ากับผู้อ่าน (อย่างน้อยก็ผู้เขียนคนหนึ่ง) เพราะเวลา
ที่ผู้เข้าร่วมอภิปรายผู้หนึ่งอ้างถึงคำพูดของผู้อภิปราย
อีกผู้หนึ่ง ก่อนที่จะแสดงทัศนะตัวเองหรือสนับสนุน
มีอยู่บ่อยครั้งๆ ที่ข้อความหรือคำพูดที่ถูกอ้างถึง ที่
พิมพ์อยู่หน้าหลังๆ

ที่บ่นมาแล้วในฐานะผู้อ่านหนังสือ ที่เคยทึ้ง
นาทรรศน์สืบทอดกรมสามัญศึกษาไว้สูงมาก่อนหน้านี้
อาจเรียกได้ว่าให้ท้าให้ท้าท่าที่มีท่อนั้นสือ
ของกรมสามัญศึกษาลอกน้อยลงแท้อย่างไร แท้ถ้าได้มี
การปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่านี้ ในการพิมพ์ครั้งที่
二 ถือจะเป็นที่ชื่นชมแก่ผู้รักหนังสือไม่น้อยเลย

อุทัย ดุลยเกณฑ์
กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ